

Tijdschrift voor Psychiatrie: doelstellingen en initiatieven

P.N. VAN HARTEN

Het Tijdschrift voor Psychiatrie is een wetenschappelijk tijdschrift voor de Nederlandse en Vlaamse psychiaters. Het wordt beheerd door de Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie en heeft een redactie die het tijdschrift vormgeeft.

In dit artikel wordt de visie van de redactie geformuleerd en worden een aantal voorstellen met de intentie om de kwaliteit te verhogen gedaan. Achtereenvolgens komen de doelstellingen van het Tijdschrift voor Psychiatrie en een aantal nieuwe initiatieven die deze doelstellingen moeten ondersteunen aan bod.

DOELSTELLINGEN

Algemene doelstelling

Het Tijdschrift voor Psychiatrie is een wetenschappelijk tijdschrift, gericht op alle aspecten van de psychiatrie in Nederland en Vlaanderen.

Specifieke doelstellingen

- (1) Dienen van een brede doelgroep van psychiaters en arts-assistenten, maar ook andere geïnteresseerden in de geestelijke gezondheidszorg.
- (2) Bieden van wetenschappelijke bij- en nascholing.
- (3) Bieden van een forum voor wetenschappelijke verslagen van onderzoek in Nederland en Vlaanderen.
- (4) Een brug slaan tussen resultaten uit wetenschappelijk onderzoek en de dagelijkse praktijk.

TOELICHTING

Algemene doelstelling

‘Het Tijdschrift voor Psychiatrie is een wetenschappelijk tijdschrift gericht op alle aspecten van de psychiatrie.’

Dit betekent dat - zolang het op wetenschappelijke wijze kan - alle facetten van de psychiatrie aan bod kunnen komen.

Het wetenschappelijke karakter van het tijdschrift wordt onder meer gestalte gegeven door het peer-review-proces. Elk artikel wordt beoordeeld door een lid van de kernredactie en door ten minste twee andere beoordelaars. Dit zijn vaak redactieleden, maar kunnen ook externe beoordelaars met een specifieke deskundigheid zijn.

Auteurs kunnen artikelen insturen voor een aantal rubrieken die beschreven staan in de richtlijnen voor auteurs (state-of-the-art-artikel, overzichtsartikel, oorspronkelijk artikel, korte bijdrage, geval-

beschrijving, essay, en ingezonden). Daarnaast is er het redactioneel dat door een van de redactieleden geschreven wordt.

Specifieke doelstellingen

(1) Dienen van de brede doelgroep van psychiaters en arts-assistenten, maar ook andere geïnteresseerden in de geestelijke gezondheidszorg. Deze doelstelling benadrukt dat een redactie ervoor moet waken om niet eenzijdig te worden. Het tijdschrift moet geregeld voor vrijwel elke psychiater en arts-assistent in Nederland en Vlaanderen wat bieden. Dat is overigens geen geringe opgave en heeft de beperking dat de inhoud binnen het kader van een wetenschappelijk tijdschrift moet vallen. Daarbij is het tijdschrift uiteraard afhankelijk van het aanbod. In de wetenschappelijke grondslag onderscheidt het Tijdschrift voor Psychiatrie zich van tijdschriften waarbij de nieuws waarde vaak een grotere prioriteit heeft dan de wetenschappelijkheid. Een tijdschrift met een vergelijkbare doelstelling als het Tijdschrift voor Psychiatrie, maar dan voor de algemene medicus, is het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde (NTvG). Het NTvG richt zich ook op bij- en nascholing (klinische les, diagnose in beeld, overzichtsartikel, referatenrubriek, enz.) en biedt wetenschappelijke resultaten aan in oorspronkelijke artikelen. Sommige oorspronkelijke artikelen zijn bewerkingen van eerder verschenen internationale publicaties.

De primaire doelgroep van het Tijdschrift voor Psychiatrie bestaat uit psychiaters, geabonneerd via hun lidmaatschap van de Nederlandse of Vlaamse beroepsvereniging. Er zijn echter bijna 1000 andere abonnees. Het is begrijpelijk dat er meer disciplines geïnteresseerd zijn in de onderwerpen die aan bod komen in het Tijdschrift voor Psychiatrie, omdat de werkzaamheden van verschillende disciplines in de geestelijke gezondheidszorg elkaar overlappen. Deze doelgroep vormt een extra reden voor de redactie om te letten op de toegankelijkheid van de artikelen.

(2) Bieden van wetenschappelijke bij- en nascholing. Dit is al jaren de primaire doelstelling van het tijdschrift en het voorziet volgens de enquête van een aantal jaren geleden in een behoefte.

Bijscholing is herhalen en verfijnen van bestaande kennis en nascholing is gericht op nieuwe kennis. In bij- en nascholingsartikelen ligt de nadruk op het didactische aspect. Dat betekent dat de opbouw en de stijl dat doel moeten dienen. De structuur van deze artikelen moet inzichtelijk en duidelijk zijn en de heldere woordkeus moet de lezer stimuleren. Er zijn meerdere handboeken die hier adviezen voor geven. Te denken valt aan het Handboek Stijl van Peter Burger en Jaap de Jong (Burger & De Jong 1997) met hoofdstukken als: schrijf concreet, schrijf beeldend, schrijf menselijk,

schrijf duidelijk, en schrijf bondig, en het boek *Schrijven met perspectief* van Erik van der Spek (1996), waarin onder meer de stijlfiguur 'schrijven als vraag-antwoordspel' besproken wordt. Andere mogelijkheden zijn: leg uit met vergelijkingen; voeg illustraties, nuttige figuren en tabellen toe, zoek naar een balans tussen volledigheid en wat van belang is voor de lezer om te weten, naar een evenwicht tussen abstract en concreet niveau. Dit zijn punten waar de redactie aandacht voor heeft.

Het artikel moet als het ware de lezer meenemen als een leerling in een klas. Een bijscholingsartikel moet de lezer het gevoel geven weer bij te zijn in het onderwerp. Een nascholingsartikel moet het gevoel achterlaten wat nieuws gelezen te hebben of een ontwikkeling beschrijven die in de toekomst mogelijk een belangrijke rol gaat spelen.

(3) Het bieden van een forum voor wetenschappelijke verslagen van onderzoek in Nederland en Vlaanderen. Oorspronkelijke artikelen behoren tot de kern van een wetenschappelijk tijdschrift. In Nederland en Vlaanderen wordt veel klinisch onderzoek gedaan waar de Nederlandstalige psychiater voor de dagelijkse praktijk zijn voordeel mee kan doen. Dergelijk onderzoek wordt voor een deel in Engelstalige bladen gepubliceerd en de redactie wil de auteurs stimuleren om hun onderzoek als een dubbelpublicatie aan te bieden aan het Tijdschrift voor Psychiatrie.

(4) Een brug slaan tussen resultaten uit wetenschappelijk onderzoek en de dagelijkse praktijk. Deze doelstelling is sterk verbonden met de *evidence-based medicine* (EBM). Het aantrekkelijke van EBM zijn de logische stappen die de interactie tussen praktijk en wetenschap vormgeven. De praktijk biedt de klinische vraag, de wetenschap biedt de onderzoeksartikelen en de praktijk heeft vervolgens de opdracht om de gevonden informatie te beoordelen op validiteit en toepasbaarheid op de eigen klinische vraag.

Dat proces willen wij met ons tijdschrift bevorderen. De laatste jaren heeft dat vorm gekregen door artikelen te plaatsen waarin vanuit een klinische vraag een zoektocht werd beschreven in de literatuur waarna de relevantie van de gevonden informatie werd besproken voor het klinisch probleem (*evidence-based-gevalsbeschrijving*).

WELKE NIEUWE EN BESTAANDE INITIATIEVEN PASSEN BIJ BOVENSTAANDE DOELSTELLINGEN?

Aantrekkelijkheid voor auteurs om te publiceren in het Tijdschrift voor Psychiatrie vergroten De kwaliteit van een tijdschrift hangt af van de

kwaliteit en de kwantiteit van de aangeboden artikelen. Wij zijn auteurs erkentelijk dat zij bereid zijn om een artikel te schrijven voor het Tijdschrift voor Psychiatrie. Een zorg van de redactie is dat er de laatste jaren te weinig (kwalitatief goede) artikelen ingestuurd worden. Mogelijk realiseert men zich niet welke voordelen er verbonden zijn aan het publiceren in het Tijdschrift voor Psychiatrie. Hieronder staan een aantal voordelen beschreven.

- (1) Bijna elke Nederlandse en Vlaamse psychiater ontvangt het Tijdschrift voor Psychiatrie vanwege de binding van het abonnement met het verenigingslidmaatschap. Daarom is er geen beter forum denkbaar dan dit tijdschrift om een onderwerp of een mening omtrent de psychiatrie onder de aandacht te brengen van de Nederlandse en Vlaamse psychiaters. Ook draagt het bij aan de naamsbekendheid van de auteur, zeker als deze artikelen schrijft die praktisch toepasbaar zijn.
- (2) Artikelen in de eigen taal zijn over het algemeen meer toegankelijk dan artikelen in een vreemde taal en dat vergroot voor de auteur de kans dat het artikel gelezen wordt (Gulbransen e.a. 2002).
- (3) Het Tijdschrift voor Psychiatrie heeft een oplage van ongeveer 4500 exemplaren. Daarvan gaan er ruwweg 2500 naar de leden van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, 500 naar de Vereniging van Vlaamse Zenuwartsen, 450 naar instellingen en de overige naar andere disciplines. Maar weinig medisch-specialistische tijdschriften in de Nederlandse taal hebben een dergelijke grote oplage.
- (4) De summaries van artikelen uit het tijdschrift worden opgenomen in twee grote databases: Embase en Psychlit. Deze databases worden – naast Medline – gewoonlijk geraadpleegd.
- (5) Dubbelpublicatie van een reeds in een buitenlands tijdschrift verschenen publicatie. Veel Nederlandse onderzoekers publiceren hun artikelen bij voorkeur in het Engels. Dat heeft het voordeel van een groter bereik en als het een redelijk bekend tijdschrift is, komt het abstract vanzelf in Medline. Een nadeel is echter dat de internationaal gepubliceerde artikelen makkelijk verdwijnen in de enorme massa van internationale tijdschriften. De Nederlandse en Vlaamse psychiaters zullen deze internationale publicaties heel vaak niet onder ogen krijgen. Daarom biedt het Tijdschrift voor Psychiatrie de mogelijkheid aan de auteurs van internationale publicaties om deze als dubbelpublicatie aan te bieden. De auteur vergroot daarmee de kans dat het onderwerp of het onderzoek bekendheid krijgt in Nederland.
- (6) Het Tijdschrift voor Psychiatrie biedt peer review. Voor veel auteurs levert deze kwaliteitscheck veel nuttige aanwijzingen op en kan het leiden tot een uniek leerproces.

- (7) Een artikel in het Tijdschrift voor Psychiatrie geeft arts-assistenten de mogelijkheid om aan de opleidingseis 'een artikel publiceren in een peer-reviewed tijdschrift' te voldoen.

Referatenrubriek Een referatenrubriek die belangrijke artikelen uit internationale tijdschriften selecteert en bespreekt, geeft de psychiater in kort bestek informatie over belangrijke artikelen uit internationale tijdschriften. Daarnaast kan een dergelijke rubriek een stimulans zijn voor de auteur van het referaat om te gaan publiceren. Per nummer zullen enkele referaten worden opgenomen. De redacteurs van de referatenrubriek kunnen zelf de te refereren artikelen selecteren en deze sturen naar collega's die er een referaat over schrijven volgens een bepaalde structuur. Ook kan aan A-opleiders gevraagd worden te participeren met hun opleidingsassistenten. Dit initiatief past bij alle bovengenoemde doelstellingen.

De rubriek In dit nummer In deze rubriek staat een summiere beschrijving van de opgenomen artikelen. Deze pagina moet de lezer een snel overzicht bieden van de inhoud en stimuleren om verder te lezen. In deze rubriek, geschreven door de hoofdredacteur, ligt het accent op de praktische toepasbaarheid van het artikel. Tevens kan deze rubriek gebruikt worden voor een persbericht naar diverse kranten, wat betekent dat zij door een lekenpubliek gelezen moet kunnen worden. Het past bij de doelstellingen 'een brug slaan tussen wetenschap en praktijk' en 'bevorderen dat het tijdschrift gelezen wordt'. Sinds januari 2003 is dit initiatief vormgegeven.

De rubriek Commentaar Sommige artikelen zijn geschikt om van commentaar te worden voorzien. Dit bevordert de discussie en verlevendigt het blad. Bij sommige artikelen zal de redactie deskundigen uitnodigen om een kritisch commentaar te schrijven dat dan tegelijkertijd met het artikel gepubliceerd wordt. Mogelijk dat dit ook leidt tot meer ingezonden brieven.

Bevorderen van korte artikelen Dit kan door de auteurs te stimuleren om korter en compacter te formuleren met het motto dat 'je schrijft om gelezen te worden en kort is prachtig'. In de richtlijnen staat dat 5000 woorden de bovengrens vormen. Met 5000 woorden is het een fors artikel. Telkens is dan de vraag of zoveel woorden nodig waren. Daarnaast speelt mee dat kortere artikelen met een boodschap vaker en beter gelezen worden en daardoor meer impact hebben.

Cursus 'schrijven voor het Tijdschrift voor Psychiatrie' Een cursus tijdens het Voorjaarscongres van de Nederlandse Vereniging voor

Psychiatrie door leden van de kernredactie (Roos van der Mast en Peter van Harten) gaat bekendheid geven aan de verschillende rubrieken van het Tijdschrift voor Psychiatrie, aan de denkwijze van de redactie, aan welke artikelen onze voorkeur hebben en aan de nieuwe initiatieven. Het past bij de doelstelling dat er meer artikelen aangeboden worden.

Medline De redactie wil trachten het Tijdschrift voor Psychiatrie op te laten nemen in de veel geraadpleegde en gratis toegankelijke database Medline. Dit zou voor veel auteurs een belangrijke stimulans zijn om in het tijdschrift te publiceren.

Werven van auteurs De redactie wil Nederlandstalige auteurs die onderzoeksartikelen gepubliceerd hebben in internationale tijdschriften benaderen met de vraag om hetzelfde of een enigszins bewerkte versie van het artikel in het Nederlands te publiceren.

Tevens zullen auteurs van posters van het Voorjaarscongres of andere relevante congressen die onderwerpen behandelen die interessant zijn voor het Tijdschrift voor Psychiatrie, benaderd worden, evenals collega's die aan het promoveren zijn.

Arts-assistenten zullen gestimuleerd worden om met name referaten en EBM-artikelen in te sturen. Als extra stimulans is er natuurlijk de arts-assistentenprijs.

Website Tijdschrift voor Psychiatrie Er zal een website van het Tijdschrift voor Psychiatrie worden vormgegeven. Dit geeft het tijdschrift een professioneel aanzien en biedt legio mogelijkheden.

Je schrijft om gelezen te worden en bovenstaande heeft als doel dit te bevorderen.

 Met dank aan de redactie, de bestuursleden van de Stichting Tijdschrift voor Psychiatrie en anderen voor hun commentaar op eerdere versies.

LITERATUUR

- Burger, P., & de Jong, J. (1997). *Handboek Stijl. Adviezen voor aantrekkelijk schrijven*. Groningen: Martinus Nijhoff.
- Gulbrandsen, P., Schroeder, T.V., Mile-rad, J., e.a. (2002). Paper or screen, mother tongue or English: which is better? A randomized trial. *JAMA*, 287, 2851-2853.
- Spek, E. van der. (1996). *Schrijven met perspectief. Structuuradviezen voor schrijvers*. Groningen: Martinus Nijhoff.